

MIROSLAV KIRIN

## Putopis slobodnih leđa

### RASKOLIM STABLO BREZE breza padne

raskoli moju ruku

moja ruka padne

raskoli tebe

koja držiš mene

padnem raskolim

tebe moju brezu

svoju ruku tvoju ruku

ruku moje breze

sve padne

raskoli

se

*(iz Tantalona)*

## ŠUMA

Sijeno je zatreperilo: u šumi je izbio požar.

Stopala se rastapaju u cipelama, čežnja za mekim, hladnim dahom.

Žedna pije ohlađeni čaj od metvice, utjeha ranjenog grla.

Uho oglušiti, spremi se za službu oslušivanja iznenadnog tajca.

Pepeo sipi po lišću, istiskuje sjećanje na snijeg.

Koja poskoči, ostane u zraku, bez mirisa.

U nagorjelim se tragovima naseli cvrkutanje i urlanje.

Sjena se ne prepozna, počne besciljno lutati.

Drvosječina sjekira priziva njegovu ruku: kamo je pobjegla?

Leptirova krila, samo što nisu zaplamsala, jer nigdje da se spusti.

Potok, što je vijugao, ide za sobom i pije svoj vlažni trag.

Ribe, pomične u presahlom, šalju miris, izmislio ih leptir, čežnjom da se na njih spusti.

Povrati se snijeg, zazvan, u njihanje grmlja iza uznemirenih veprova.

Tek što se rodio, umor svlada san.

U slatkom korijenu oslada ziba se nedostigli dječji zub.

Vrijes, raseljen s Mediterana, posvuda baca hobotničine pipke, da polize sol.

U bazginoj srčiki puca pogled na nezapočeti mali dječji rat.

Uvije se u se, slatki omotač oko šumskih jagoda.

Jer nikoga nije otrovala, pa nije ni bila, ostali su znavijek gladni.

Trčao je, jer nikoga nije vidio dok je trčao.

A i krv, što je šiknula, sad miruje, dok glas šiba dalje.

U zelenome crvendać bode oči.

Žaba, koja je htjela proricati, mijenja boju i zviždi.

Šibe, ljeskove, mirišu na nisku grgeča i klenova.

Obljeću šumu, skupljaju u vrećice.

Stablo padne, zašumi preduga zima.

Kalaju se borovnice, pri pomisli na šećer.

Zvijezda zaluta, i čisti se u krošnji bukve.

Glavu je metnuo na panj, zasvijetlilo je vrijeme za priču.

Od šuštanja se sakrila kiša, što nikako da padne.

Bruji obožavanje meda, silazi među ljepljive prste.

Dojilje su se vratile, djeca se spuštaju niz stabla, kao niz tobogan.

Pušač bi rado izbavio svoju dušu i cigaretu gasi pod jezikom.

Zazvoni sat u deblu, trave se poviju, mahovina se zaputi na južnu stranu stabla.

Cipela, ponudi se biranom oku, prepadne ga nedostatkom svog tijela.

Plavo, privremeno se zatvara, pale se, jedna za drugom, boje odsutnosti.

Vikao je, glas mu se nije vraćao, uživao je u rastućoj nadi.

Vrijeme, koje je bilo, okružuje, prodire, što da se čini?

Humci, viđeni tijekom preskakivanja rovova punih lišća, na silu bi se htjeli raskopati.

Sporost i zukvu odvede na vrh bukve.

Uvijek dovode smijeh, da bi ga ismijali pokazivanjem razloga.

Puteljak, stavili su ga da bi se s njega moglo skrenuti, izgubiti se odbacujući odjeću.

Dim seli izgorjele, u povorci ih vodi u njihov obećani grad.

Spuštaju se konopci, već ih love mlohavе ručice odozdo.

Zaspat će, bunika će likovati nad neznanjem.

Udaraju, jer ih zovu dolje, sljubljuju se dvije požude.

Odvezao se i pada, ali više ne misli i ne zna se, kamo će pasti?

Tješili su uleknuće, iz kojeg se nitko nije digao i krenuo na put.

Bambusov grm, jer glog nije mogao šupljinom zvoniti.

Uho je zapelo za korijen, cijela šuma galami, optužuje.

Leti, jer nema noge, pjeva, jer nema jezik.

Iz obiteljskih su vrtova stigli, prognani vlastitim dražesnim osmijehom.

Omotani u bukvin list, vrte se, vrte, u sebe, paleći se kao cigare.

Izbacuje sluz iz sebe, da zataška sporost osvajanja.

U zraku, vodoravno položeno stablo jasena; netko slijep će, valjda, tuda hodati?

Skriven, strepi da se od njega ne odvoji lelujavi list.

Vodili su ljubav, nitko ih nije čuo, pa su je zatrpali, pokrili granjem, dozlaboga mučaljivu.

Ide i svjetiljkom obasjava uleknuća, travke što se ipak ozarene uzdižu.

Vjetar nikako da spomenu, prošao je kroz ušicu koštane igle i izvjetrio.

Slijedio ga je požar, kao da ima noge, a zapravo krila.

Pobuna je narasla u oku što se zagledalo u lepetava krila.

Sjedi na grani, čita knjigu, i nadzire svoj pad.

(iz *Zukve*)

**IZ USTA MI ISPADA JEZIK**

iz usta mi ispada jezik  
to više nije jezik to je golema jetra teleća  
onog teleta što su ga zaklali prekjučer  
uvjerava me mesar moje omiljene mesnice  
ali ja u mesnicu niti nisam otišao  
nemam ni omiljenu mesnicu  
samo mi je jezik ispao iz usta  
ta golema jetra  
vraćam je u usta guram u grlo  
odustajem kad shvatim da me guši  
moj jezik ponovno ispada  
vješa se plazi po vratu liže tijelo  
moj jezik moj jezik moj preveliki jezik

(iz *Jaloga*)

## TI, KOJA KOSOM MLATARAŠ LIJEVO-DESNO

Ne daju mi čitati u tramvaju, a posebice ti, koja kosom mlataroš lijevo-desno.  
Bacaš mi je posred stranice, pljuuus, nestaju sve riječi da bih podigao pogled.  
Što bi rekla Jane Hirshfield, zašto sam zastao  
usred njezine pjesme *To Judgment: An Assay?*  
Ti mi svojom kosom mijenjaš život,  
kao što «artičoka mijenja okus  
svega što se jede poslije nje», kaže Jane.  
Kosa je čudne naravi, prividno mrtva: možeš je rezati, paliti, a ipak raste.  
I onda je moji živi prsti prevrću, zapliću se u nju, upliću svoj život, tuđi život,  
mijenjaju im okus.  
Recimo da ti odjednom poželim vidjeti lice dok zabacuješ kosu.  
U najboljem slučaju mogu se nadati  
tek bljesku tvojih ruku, koje će se pojaviti iznenada,  
podignuti kosu, prstima je pročešljati,  
a onda opet pustiti da pljusne  
preko stranice knjige, nemilosrdno,  
poput vode što ju na kraju smjene u brijalnici  
iz kante izbacuju na ulicu.

(iz *Zbiljke*)

## ZRNO RIŽE

Zrno riže,

odgurnuo sam te pod komodu, i u tom kratkom trenutku-zrcalu,

odnijelo si mi sve što je stajalo na svojim kakvim-takvim nogama i zabilo ga u mrak. Sve što sam milovao pogledom sad se u njemu koprcu, poput jegulja u jezeru koje se nepovratno suši.

Milovao sam

: tvoju ruku, od lakta naviše, do pazuha

: stražnji dio uha, kad se nadlaktica zasitila

: kosu, tamo gdje se podala koži

: napetu kožu bedara da se još više napne

: stopala, jer u njima se krije i ruka i uho i kosa i bedra

Zrno riže, zašto nemaš neprozirnost pšeničnog zrna,

nesposobnog da išta ukrade, u sebi pospremi

sve što sam vidio? Pšenično zrno nije zrcalo

i s lakoćom pada s klasa, ne noseći ništa.

Čak ni ne zna hoće li prokljati.

(iz *Zbiljke*)

**INDIJCIMA SE TO NE BI DOGODILO**

Tlo - još vlažno od popodnevnog pljusk. Svaka travka nebu uporno vraća  
kišu. I u tom, bezazlenom dijalogu,  
večer nismo ni zamijetili – odjednom je bila tu, između dva nadolijevanja  
čaja.

Naoblaka se bila raskinula – pozvao sam te da promatramo zvijezde.

Malo znamo o njima, no to neće umanjiti užitak promatranja.

Poslije nastavljamo piti čaj na terasi.

Na podu – kao prazni kožnati novčanik, zgažena žabica. Čini se da sam je donio  
na potplatu sandale. Ništa nisam čuo (kao da smrt živog bića mora biti čujna.)

Indijcima se to ne bi dogodilo, kažeš, oni hodaju  
bosi iz obzira prema sitnim bićima.

Neću više hodati noćnim vrtom.

Napiši mi pjesmu o tome, još kažeš, potaknuta čitanjem  
starih kineskih pjesnika.

No kako, iz obzira prema kineskim pjesnicima,  
napisati pjesmu o zgaženoj žabici?

(iz *Zbiljke*)

**ZAMAHNUO JE RUKAMA KAO DA ĆE POLETJETI**

(Izišavši iz autobusa) zamahnuo je rukama  
kao da će poletjeti.

Ali nije. Ruke jesu,

i on se sad pita (hvatao bi se za glavu,  
da ima čime)

zašto se to dogodilo, zašto su mu otišle,  
jer to se i nije smjelo dogoditi.

Ljudi ne lete, pa tako ni njihove ruke.

Kažem li da sam se samo šalio kad sam zamahnuo,  
hoće li mi se moje ruke vratiti?

Zavrtim li glavom u nevjerici,  
hoće li mi i ona otići?

## O OLOVCI

O svemu je, čini se, lakše pisati nego o običnoj olovci.  
Naime, olovka živi od vlastita nestajanja.  
Dok u čaši besposlena stoji, nje zapravo nema,  
mjesto nje neko pougljeno drvce svoj posao uzalud čeka.  
Kada ju u ruke uzme petogodišnja djevojčica,  
olovka ju odmah razumije i potpuno joj se preda.  
Priđe joj bez straha, pusti da se crnilo iz olovke na papir prospe.  
Dok crta, pod njezinim se prstima topi tanko tijelo olovke  
i uz tiho struganje po papiru rađaju se stabla bez korijenja,  
zmajevi, mećave zvijezda, papučice s trepetljikama.  
Ako je Sir Walter Raleigh mogao izvagati dim,  
tko bi mogao izvagati srce olovke?  
Je li crnilo na papiru jednako težini njezina srca?  
A ako olovkom crta dijete, i na papir prosipa crnilo,  
je li i njegovo srce već pomalo crno da olovci se daje?

## O PTICAMA

nikad neću moći ništa reći, nikad im se neću moći približiti.  
Ptice su prijelazna bića između kocke i piramide. U kocki je šifra za slatko, u piramidi energetska polje vječne mladosti. Ptice imaju šuplje kosti, da se u njima odmara zrak, dok lete. U njima je moj san, za koji vjerujem da je istina, o kratkom letu s vrha brijega do kola sa sijenom na koja sam se meko spustio. Bijaše srpanjsko poslijepodne, tisuće su mušica letjele zrakom. Samo ptice imaju mlade ptiće, što je esencija svih potrebnih nježnosti. Zavist cvrčaka leži im kao teg u srcu, ali izdrže. S nijemim ribama je lako, one su točno ono što ptice jesu, ali u izokrenutom svijetu vode. Zato im pomažu da ljepše pjevaju, što je gotovo kršćanska misija. S njima je razgovarao sv. Franjo Asiški – ptice su mu zobale riječi iz usta, on pak njihov cvrkut. Messiaen mu je samo bio dobar učenik koji je približnom vjerno zapisao učiteljeve razgovore. Recite mi što je radost, pitao je i one su mu odgovorile. Kojim kablovima putuje? Možda bežično? Kome se treba javiti? I koliko to košta? Ali više se ne može razgovarati s pticama, čak ni onako kako je pokušao kineski umjetnik Zhang Huan kad je svoje golo tijelo namazao medom, posuo ga sjemenkama za ptice i potom se u žičanom kavezu izložio golubicama. Treba li ih baš tako privoljeti da razgovaraju s nama? Što? Eno ih i sad dolje, ispod prozora, zoblju. Povazan. Odlete malo na granu, pa se spuste. I opet zoblju. Ne rastu, ne debljaju se, pjev im je jednak, bile site ili gladne. Zoblju, a nemaju što. Zimi kosovi uvjeravaju zemlju da je bogata, da nije osiromašila zato što je uvenula trava, što je s drveća opalo lišće, što je hladna i čini se da umire. Ti si privlačna, dovikuju joj i ponovno ju kljucaju, prave otvore za toplinu. Treba li vjerovati tim stvorenjima u crnome? Glad u njima zalog je istine. Drago mi je što ptice i ja nikad nećemo moći razgovarati. Govorim, a nemam što, nemam kome. Otud privlačnost među nama koju niti jedan razgovor ne može zamijeniti.

## O BUCI

Navodno, Bog čuči kraj svakog rođenog djeteta i pripovijeda mu, izmamљуje iz njega krik. Djetetova tišina je poraz Boga. Ali sve ide prema njezinom poricanju. Cage ju je ograničio na 4' 33"; znao je da bi duže ustrajavanje na tišini raznijelo granice postojećeg svijeta. Dijete kratko biva i onda odraste. Proći će mnogo godina prije nego što će zastati da bi oslušnulo vlastito pomahnitalo srce. Može li se buka izmjeriti? Vjerojatno može, mjerni su instrumenti navodno pouzdani. Recimo, mrtvo tijelo glumice Adrienne Shelly. Izmjerimo ga bez stida i izložimo na hladni odar. Iz svog se newyorškog ureda spustila kat niže kako bi prigovorila zbog buke što ju je stvarao mladi radnik na crno. On je potom s lakoćom ubija. Bog ga je kušao devetnaest godina i pobijedio. Pobjedom koja je bila i poraz. Odsutnost ljubavi i Boga je tišina. Što je odsutnost tišine? Bog uvijek znade postaviti pitanje na koje nema odgovora. Ne prođe niti jedan trenutak a da ne čujem kolanje krvi kroz tijelo, treperenje dlačica u nosnicama. Gdje kad ne mogu zaspati jer čujem samoga sebe – ima li išta strašnije nego neprekidno biti svjestan prisutnosti vlastita tijela? tijela koje se prevrće po postelji, koje izbacuje gorki zrak što se sudara s jastukom, odbija od njega i vraća uhu. Uho je skladište u kojem je pohranjeno stenjanje žene koja vodi ljubav: čujem ju čak i kad to ne čini. To je i skladište u čijem tamnom kutu vrišti djevojčica. U njemu se svako malo pali bušilica koja želi popraviti nered svijeta. Njoj se pridružuje zavijanje automobilske sirene. Je li i tu riječ o popravljanju svijeta, ili tek o težnji da sve dobije svoje zvučno tijelo, jer je inače nezamjetljivo? U dalekom kutu ušnog skladišta je i ptica, uvijek samo jedna. Ona koja svojim pjevom dovodi u pitanje značenje kristalne noći. Ptice, čiji pjev ne uspijem prepoznati noću, vrate mi se danju. Ne zateknem li koju u džepu kaputa kad se vratim iz šetnje, bit će ispred vrata stana. Drhtat će mokra, sretna što se sklonila od kiše. Ili tko zna od čega drugog. Zar me ne prepoznaješ, govori mi i kljunom mi kucka po dlanu. Ali ja te ne razumijem, zar ne znaš pjevati? Ona mi i dalje kucka po dlanu, odbija išta iz sebe ispustiti, i učas je to samo prosjak, pruža mi zgužvani požutjeli papirić, u očima mu umor i sljepilo, možda i neizlječiva bolest. Uzmite i bar pročitajte, govori mi, i dok zatvaram vrata listić pada na pod, i nestaje svjetla na stubištu. U 4.48 ujutro spuštam se iz svog stana kako bih prigovorio zbog buke što su je stvarali dokoni tinejdžeri. Na kušnji su već devetnaest godina. Dobro se zna što će se zbiti. S lakoćom me premlaćuju. Zašto da se stidim – pokazat ću svoje ožiljke, ne moraju bucati samo radi mene. Neka pište kao ekspresni lonac, kao izgubljeni pisak vlaka. Još se snažnije poraz riječi upisao u moje tijelo. No nadu ipak nisam izgubio.

(iz *Zbiljke*)

## PUTOPIS SLOBODNIH LEĐA

kad slobodna su mi leđa  
po njima ne poskakuje krumpir  
i rajčice ne strepe da će ih zgnječiti  
kad slobodna su mi leđa  
prsti u sandalama slobodno ispadaju  
bicikl ide sam od sebe  
možda i mene dovede sebi  
kad slobodna su mi leđa  
i svi drugi su bar malo slobodniji

(iz novog rukopisa)

## DOSADA

*dosadan si kao uš*

više se i ne čuje

uš je nestala iz naših života

za njom i pusta dosada

oboje se više nemaju čime hraniti

prazni im trbusi mltaraju na vjetru

evo stiže kiša

joj pokisnut ćemo

joj što sretni smo

(iz novog rukopisa)

## NEMA VIŠE

nema više glazbe  
to što dopire znano je  
unutrašnjosti svake kutije  
kutijo ispovijedi se

nema više stabala  
odustalo se i od razgovora s njima  
samo drvene stolice  
stolice ispovijedite se

sklopio sam oči  
glazbenici još stoje  
šume listaju u proljeće  
ispovijedam se

(iz novog rukopisa)